

סקסטינג בקרב מתבגרים בישראל

מיכל דולב-כהן וצמרת ריקון

תקציר

המחקר הנוכחי בדק את הרגלי הסקסטינג (תכתובות מיניות) של מתבגרים בישראל, כפי שדיווחו עליהם 547 תלמידים (113 בנים ו-434 בנות) מכיתה ז' ועד י"ב, מכל רחבי הארץ, מתוך ניסיון לבחון את הקשר שבין סגנונות ההורות ותחושת הפיקוח החברתי כפי שחווים אותם הצעירים, לשימוש שלהם בסקסטינג.

ממצאי המחקר עולה כי כרבע מהנבדקים דיווחו על משלוח סקסטינג לאחר ושליש מהם דיווחו כי התבקשו מאחרים לשלוח תמונות עירום שלהם, ומחצית מהבקשות הללו התקבלו מזרים. נוסף על כך, נמצא כי סקסטינג שכיח יותר בקרב בנים, תלמידי תיכון ותלמידים בבתי ספר ממלכתיים, לעומת בנות, תלמידים בחטיבת הביניים ותלמידים בבתי ספר ממלכתיים-דתיים, וגם נמצא כי ככל שמידת הפיקוח החברתי נתפסה על ידי הצעיר כמעטה יותר, כך עלה הסיכון שישלח הודעות מיניות. ממצאים אלו שופכים אור על תופעת הסקסטינג שנפוצה בקרב צעירים בישראל ובעולם, אך זוכה להתייחסות מועטה מצד המבוגרים המשמעותיים בחייהם. על סמך הממצאים יוצגו במאמר ההשלכות לאנשי החינוך והייעוץ.

מילות מפתח: סקסטינג; סגנונות הורות; פיקוח חברתי.

מבוא

בעידן שבו הטכנולוגיה מוטמעת בכל היבט בחייו של המתבגר (Lenhart, Ling, Campbell, & Purcell, 2010) ורוב המתבגרים נושאים עמם סמארטפון המאפשר להם מרחב חברתי זמין בכל עת ובכל מקום (Anderson & Rainie, 2010), נראה אך טבעי שלתהליכים ההתפתחותיים שעוברים על הצעיר יהיה ביטוי במרחב המקוון ושהוא ירתום את שלל האפליקציות המוצעות באינטרנט לצרכיו. הפרטיות המתאפשרת בסמארטפון הזמין, תהליך הסרת העכבות (Suler, 2004), החשיבות העולה של קבוצת השווים והשינויים החלים במתבגר (Steinberg, 2008), מביאים אותו לבחון גם את המיניות שלו בסייברספייס (Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinki, & Zimmerman, 2013).

המחקר הנוכחי מתמקד בתופעת הסקסטינג שבהגדרתה עוסקת בשליחה ובקבלת הודעות סקסטואליות בעלות גוון מיני בין משתמשים בטלפון נייד. זוהי תופעה שזוכה לבחינה

מחקרית ברחבי העולם (למשל: Daneback, Træen & Månsson, 2009; Lenhart, 2009), אך כמעט ולא נחקרה בישראל. מטרתו של מחקר זה היא לבחון את שכיחות התופעה, מתוך בחינת הקשר בין העיסוק בסקסטינג למידת הפיקוח ההורי וסגנון ההורות כפי שנחווים בעיני בני הנוער עצמם. המחקר מנסה לשפוך אור על התופעה כפי שבאה לידי ביטוי בעיני הצעירים ועל האתגרים שהיא מציבה ליועצים חינוכיים בתיווך ובהסברה.

סקירת ספרות

מתבגרים מתקשרים אונליין

המחקר בארץ ובעולם עומד על אחוזה שימוש נרחבים בסמארטפונים בקרב צעירים. כך למשל סקר שערך בארה"ב מכון PEW מצא כי 88% בני 13-17 הם בעלי טלפונים סלולריים (Duggan, Ellison, Lampe, Lenhart, & Madden, 2015) ומחקר שבחן מעל 1000 מתבגרים בני 13-17 בארה"ב מצא כי 73% מהם בעלי סמארטפון, 15% בעלי טלפון סלולרי ללא פונקציות מתקדמות ורק ל-12% אין כלל טלפון סלולרי (Anderson, 2015). חשוב לציין שהסמארטפונים הם לא רק טלפון, אלא למעשה מחשבים הכוללים גם אופציות בידוריות וכן מצלמה שגם ילדים צעירים יכולים להפעילה (Arcabascio, 2010). כיוון שכך, אין זה מפתיע שהמתבגר הטיפוסי מבלה זמן רב במרחב המקוון ואכן, סקר שערך איגוד האינטרנט הישראלי מצא ש-46% מהילדים גולשים למעלה מ-30 שעות בשבוע (איגוד האינטרנט הישראלי, 2015). נוסף על כך, נמצא כי צעירים בעלי גישה לאינטרנט ממכשיר הסלולרי הנייד שלהם נוטים לבלות במרחב המקוון יותר מאלו שאין להם אינטרנט זמין (Duggan et al., 2015). צעירים שברשותם סמארטפונים, העידו כי הדרך המועדפת לתקשר מבחינתם היא בהודעות טקסט, לעומת תקשורת ברשתות חברתיות או שיחות טלפון (Anderson, 2015). נראה כי המתבגר עושה שימוש נרחב בסמארטפון לצרכים חברתיים המאפיינים גיל זה, הן בתחזוקה של המארג החברתי שלו והן ביצירת קשרים חדשים (בוניאל-נסים ודולב-כהן, 2013; Valkenburg & Peter, 2009), כמו גם שימוש לצרכים רומנטיים (Daneback et al., 2009), כך שתחושת הפרטיות, הסרת העכבות והיעדר קשר עין מזמנים נוסף לחשיפת הרגשות, גם חשיפה פיזית-גופנית. ואכן, נמצא כי השימוש בתכתובות בעלות תמונות חושפניות מאפיין זוגות בני נוער שנמצאים בקשר רומנטי, זוגות המעוניינים להיות בקשר רומנטי או זוגות המשתפים בתמונותיהם אחרים שנמצאים בקשר זוגי איתם (Lenhart, 2009). תכתובות אלו המיועדות לעורר מינית את הצד השני, נקראות סקסטינג.

סקסטינג

סקסטינג בהגדרתו הצרה מתייחס לשליחת תמונות בעירום מלא או בעירום מרומז לאחר כדי לייצר תקשורת מינית, ובהגדרתו הרחבה יותר הוא מתייחס גם לשליחה ולקבלת הודעות טקסטואליות בעלות גוון מיני שמטרתן לעורר את הצד השני (Cooper, Quayle, Jonsson, & Svedin, 2016). תופעת הסקסטינג מוצגת בספרות המחקרית כשלב

התפתחותי שבו הצעיר מתנסה במיניות שלו ולמעשה רותם את הטכנולוגיה לצורך אותו ביטוי של מיניות כחלק משלב התפתחותי נורמטיבי (Dir, Coskunpinar, Steiner, & Cyders, 2013; Henderson & Morgan, 2011). צעירים דיווחו כי שלחו תמונות חושפניות שלהם כי בני הזוג שלהם ביקשו (Englander, 2012) או כי ניסו לשמר אינטימיות בתקופה של מרחק פיזי מבן הזוג (Drouin, Vogel, Surbey, & Stills, 2013). נראה כי פעמים רבות זו דרכם לייצר מתח מיני, להשתעשע באופן בלתי מזיק ולחוש טוב עם עצמם ועם המיניות שלהם (Dir et al., 2013; Lenhart, 2009). עם זה יש מחקרים הקושרים בין סקסטינג להתנהגות מינית בלתי מבוקרת ולעבריינות מין, כגון סחר או אחזקה של תמונות פורנוגרפיות (Arcabascio, 2010).

סקסטינג מתאפשר בקלות באמצעות אפליקציות למסרים מיידיים המאפשרות משלוח תמונות וסרטונים. הוא נפוץ, וידוענים, פוליטיקאים ודמויות לחיקוי עושים בו שימוש ציבורי (Davidson, 2015), ולא פעם אנו נחשפים לעדויות על התופעה באמצעות התקשורת (Curnutt, 2012). למשל דווח בתקשורת בישראל על סרטונים של כדורסלן ידוע שצילם את עצמו ואת חבריו בשעת קיום יחסי מין והפיץ את הסרטונים לקומץ חברים, אך הסרטונים נחשפו ברבים בקבוצות ווטסאפ; תמונות אינטימיות של מגישת ספורט שנגנבו ממכשיר הסלולרי שלה, הופצו אף הם ברשתות חברתיות; תמונות אינטימיות של מורה שהופצו לאחר פריצה לחשבונה וכדומה. נראה אם כן, שסקסטינג בקרב ידוענים מדווח באמצעי התקשורת והתופעה מוכרת גם בקרב מתבגרים בארץ ובעולם (Curnutt, 2012; Lenhart, 2009). שכיחותה של התופעה הולכת ועולה, כך למשל מחקר שנערך בקרב תלמידים בכיתות וי"ב מצא כי 17% עסקו בסקסטינג, כאשר בקרב בני ה-12 שיעור התופעה עמד על 3% ובקרב בני ה-18 על 32% (Dake, Price, Maziarz, & Ward, 2012). מחקר אחר שבחן 1839 תלמידים בכיתות זי"ב בלוס אנג'לס, ארה"ב, מצא כי מבעלי הסמארטפונים, 15% עשו סקסטינג (Rice et al., 2012), ובקרב 3503 תלמידי תיכון בשבדיה נמצא כי שיעור המתבגרים שבחרו לחשוף עצמם בעירום במרחב המקוון עמד על 20.9% (Jonsson, Priebe, Bladh, & Svedin, 2014).

מגדר וסקסטינג

השימוש במדיה מאופיין בהבדלים מגדריים. נראה כי בנות צופות יותר בתכניות ראיונות ובנים משחקים יותר במשחקי מחשב (Davidson, 2015). באשר לסקסטינג, נראה כי ספרות המחקר מראה מחלוקת בעניין המגדרי. מחקרים אחדים מדווחים שלא נמצא הבדל מגדרי (Lenhart, 2009), אחרים מדווחים שיותר בנות מעורבות בסקסטינג (Mitchell, Finkelhor, Jones, & Wolak, 2012; Reyns, Henson, & Fisher, 2014), ואילו מחקר עדכני מדווח על מעורבות גדולה יותר בקרב בנים (Morelli, Bianchi, Baiocco, Pezzuti, & Chirumbolo, 2016).

על אף שניכר כי סקסטינג הוא שלב נורמטיבי בהתפתחות המינית או החברתית של המתבגר, לא פעם הוא עולה לכותרות כאשר נעשה שימוש לא חוקי בתמונות פרטיות או הפצתן, ונראה כי הוא מייצר דאגה גדולה בקרב הורים (Campbell & Park, 2014). כיוון

שכך, יש לבחון האם יש ביכולתם של ההורים להשפיע על שכיחות התופעה והאם לסגנון ולפרקטיקות ההוריות יש קשר למידת השימוש ודרכו בסקסטינג בקרב בני נוער?

הורות וסגנונות הורות

להורים תפקיד עיקרי בתהליך הסוציאליזציה של מתבגרים (Boyd, 2008). ההורות עצמה נתפסת באופנים שונים ומאופיינת בהגדרות רבות, ויתרה מזו, ילדים והוריהם רואים אותה לעיתים אחרת (Korelitz & Garber, 2016). דרלינג וסטיינברג (Darling, & Steinberg, 1993) הציעו הפרדה חשובה בין סגנונות הורות לפרקטיקות הוריות. סגנון ההורות נוגע למגוון הרגשות שההורה יוצר לילדו לצורך סוציאליזציה, ואילו הפרקטיקות מוקדו להתנהגויות בתגובה למטרות של סוציאליזציה (Padilla-Walker, Christensen, & Day, 2011).

סגנון הורות הוא מונח מרכזי שטבעה לראשונה באומרינד (Baumrind, 1977), המבטא מאזן משתנה בין שני ממדים עיקריים: תגובתיות הורית (Parental responsiveness) ודרשנות הורית (Parental demandingness). התגובתיות מכוונת לזיקה של התנהגות הילד להתנהגות ההורה ומדגישה את הכוונה שבתגובת ההורה, כלומר המידה שבה ההורים מעודדים במכוון ייחודיות, ויסות עצמי והדגשת ה"אני" של הילד. כל זאת בעודם משמשים מקור לתמיכה והם נענים לצרכים של ילדיהם. הורים בעלי תגובתיות הורית גבוהה פתוחים לדון עם ילדיהם על צורכיהם ובקשותיהם ומתוארים כחמים ותומכים. דורשנות הורית היא מכלול הדרישות שהורים מציבים לילדיהם כדי שיוכלו להשתלב במבנה המשפחתי וזאת בקביעת סטנדרטים ופיקוח על התנהגותם (Maccoby & Martin, 1983). הורים בעלי שליטה הורית גבוהה יציבו סטנדרטים גבוהים ויצפו כי ילדיהם יגיבו להם. באומרינד אפיינה שלושה סגנונות משמעת הוריים שנגזרו משני ממדים אלו (Baumrind, 1991):

א. סגנון מתירני (Permissive): הורים בעלי רמה נמוכה של דורשנות והצבת גבולות ולעומת זאת תגובתיות גבוהה. הורים אלו נוטים לדרוש פחות מילדיהם ומרשים להם לווסת בעצמם את פעילותיהם ומתוך כך נמנעים מהצבת גבולות הוריים. הם משדרים לילדיהם חום וקבלה ונוטים להשתמש בעונשים מועטים.

ב. סגנון סמכותני (Authoritarian): הורים אלו מציבים רמה גבוהה של דרישות לילדיהם, בעוד שהתגובתיות ההורית שלהם מועטה. הם משדרים רמה נמוכה של חום וקבלה ונוטים להיות דעתנים ונוקשים עם ילדיהם, מציבים גבולות ברורים ומעדיפים ענישה במקרה של אי-ציות. הורים הנוקטים סגנון הורות סמכותני מאמינים בכוח הסמכות והמשמעת, ומתנהלים מול ילדיהם בהחלטיות ובביטחון (Rea & Rossman, 2005; Reitman, Rhode, Hupp, & Altobello, 2002). ביחסים עם ילדם בולטת היררכיה וצייתנות ללא מתן הסבר. הורים אלה מאמינים שילדיהם יש יכולת גבוהה לשליטה עצמית ולקבלת אחריות (Scott-Little &)

(Holloway, 1994), ולא יהססו לנקוט לשם כך בפעולות אקטיביות לצורך בקרה וחינוך (לדוגמה החרמת מכשיר הטלפון).

ג. סגנון סמכותי (Authoritative): הורים בעלי דורשנות הורית ותגובתיות הורית מאוזנות. הורים אלו מאופיינים במתן הנחיות ברורות לילדיהם, בהצבת דרישות מובנות ובפיקוח על התנהגות הילדים. עם זה המשמעת מתווכת בחום, הנמקה, גמישות ומוכנות למשא ומתן מילולי לשם התאמת הדרישה לצרכים ולהבנה של הילד (Baumrind, 1991). ההורות הסמכותית מפתחת עצמיות, ערכיות ואחריות בקרב הילד בהתנהלות דורשנית לא חודרנית חמה ומגדלת.

סגנונות הורות והקשר שלהם לרווחת הילדים

ממחקרים שבדקו את הקשר שבין סגנון הורות ובין התנהגות הילדים ועמדותיהם, עולה כי סגנון הורים סמכותי היה קשור בתפקוד נורמטיבי של ילדים במידה רבה יותר לעומת סגנונות האחרים (Rossman & Rea, 2005; McKinney, Donnelly, & Renk, 2008).

ניכר כי סגנון הורות סמכותי משמש גורם חוסן עבור ילדים מאוכלוסייה רגילה ואפילו עבור ילדים באוכלוסייה סיכון (עומר, 2000). הסגנון הסמכותי מבוסס על מידה רבה של קבלה לצד מידה רבה של פיקוח הדוק. כך, לדוגמה, באשר למתבגרים, הורים המאופיינים בסגנון הורות סמכותי, יציבו סטנדרטים ברורים להתנהגות המתבגר, יהיו אסרטיביים אולם לא חודרניים או מגבילים. הם ינסו להדריך את המתבגר, אולם גם ימנעו מלהגן הגנת יתר. המשמעת שהם נוקטים היא תמיכתית ולא עונשית. סגנון זה מעודד אוטונומיה ואינדיווידואציה (עומר, 2000; Reitman et al., 2002; Querido, Warner, & Eyberg, 2002). נראה כי ילדים להורים סמכותיים מציגים כשירות רגשית חברתית ולימודית טובה במידה ניכרת יותר מילדים שגדלו עם הורים שאימצו סגנונות הורות אחרים (עומר, 2000). הם מגלים יכולת אמפתיה בין-אישית גבוהה וכישורים חברתיים מגוונים אחרים. הם נוטים פחות לפתח הפרעות התנהגות או הפרעות מפנימות, כמו דיכאון ותלות בחומרים ממכרים. הממצאים מראים שילדים אלה משתמשים באסטרטגיות התמודדות יעילות כאשר הם נתקלים בקושי ומגיעים להישגים לימודיים גבוהים (עומר, 2000).

התפיסה של ההורות המתירנית היא כי יש לאפשר לילד חופשיות רבה בהתנהלותו וכי הורים טובים צריכים לבוא לקראת הילד ולהתחשב ברצונותיו (סולברג, 2007; Robinson, Mandlaco, Olsen, & Hart, 1995), כך לדוגמה ההורים נענים במידה רבה מאוד לצורכי ילדיהם, מאפשרים להם ויסות עצמי, נמנעים מעימותים וממעטים להציב דרישות. סגנון הורות זה נובע לעיתים קרובות מקושי ומהימנעות של ההורים לעמוד במשימותיהם ההוריות, כגון התמודדות עם קונפליקטים (עומר, 2000). מנגד, הורות סמכותנית מאופיינת ברמה גבוהה של דרישות וסטנדרטים של ההורים מילדיהם, בעוד התגובתיות ההורית שלהם חלשה יחסית (פחות דיון והתחשבות בצורכי הילדים). הורים אלו נוטים להיות דעתנים, מכוונים ונוקשים עם ילדיהם, מציבים להם גבולות ברורים ומעדיפים ענישה במקרה של אי-ציות. המחקר מראה השלכות שליליות של סגנון הורות זה על פני הסמכותי בכל מה שקשור ליכולות חברתיות ויכולות אמפתיות (Guyer et al.,)

2015). מחקר שבחן את הקשר בין סגנון ההורות ובין מצבם הנפשי של מתבגרים, מצא כי מתבגרים שדיווחו על חודרנות ופיקוח הדוק, מבטאים סימפטומים רבים יותר של מצוקה, של דיכאון ושל בעיות התנהגות לעומת מתבגרים שחווים סגנון הורות סמכותי, הכולל יחסים חמים (Jacobson & Crockett, 2000).

הורות ברשת

בכל הנוגע למפגש שבין ההורות לאינטרנט, ניכר שהמרחב המקוון, הזמין והנגיש מאפשר להורה להיעזר בו, כך שהורים נוטים להשתמש במדיה הדיגיטלית ובמכשירי הסמארטפון הזמינים והנגישים כדי להעסיק את ילדיהם הצעירים (Chiong & Shuler, 2010), עם זה מרחב זה טומן בחובו סכנות רבות והורים רבים חוששים לשלום ילדיהם הגולשים באינטרנט שעות ארוכות (Sorbring, 2014) וחשים שאין להם יכולת שליטה על התכנים שילדיהם נחשפים אליהם (Erickson et al., 2016). על אף החשש, סקר שערך המרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט הישראלי בקרב 500 בני נוער בני 12-17 ובקרב 500 הורים מצא כי 21% מההורים העידו שאינם יודעים מה ילדיהם עושים ברשת, אך על אף זאת, 32% מההורים אינם מגבילים את ילדיהם בשימוש במחשב או בסמארטפון (איגוד האינטרנט הישראלי, 2015). ייתכן שהתנהלות זו מובילה את ההורים להפריז בהערכת הניטור והמעקב על פעילות ילדיהם בסייברספייס באמצעות תוכנות מעקב ולצד זאת, יש להם נטייה לחשוב שילדיהם מעורבים פחות בהתנהגויות שעלולות לסכן אותם או אחרים במרחב המקוון (Liau, Khoo, & Ang, 2008). ואכן, הורים רבים אינם מודעים להתנהגויות אלו של ילדיהם ונחשפים אליהן רק כאשר מדובר במקרה של הפצת מידע רגיש ובעייתיות (Ahern, Kempainen, & Thacker, 2016). ניכר כי אסטרטגיה הורית של פיקוח ישיר, שבה ההורה עוקב אחר ההתנהלות של ילדו באינטרנט וברשתות החברתיות, יכולה להפחית חשיפה של ילדים להתנהגויות סיכון, אך מנגד לא מאפשרת לילד תקשורת חופשית ולמידה עצמית של דרכי התמודדות עם סיכונים במרחב המקוון (Jia, Wisniewski, Xu, Rosson, & Carroll, 2015). המחקר הנוכחי ניסה לעמוד על הקשר בין סגנונות ההורות ותחושת הפיקוח החברתי כפי שדיווחו מתבגרים ובין השימוש שלהם בסקסטינג, מתוך הנחה כי יש קשר בין סגנון ההורות, כפי שהציער תופס אותו, למידת ההשתתפות שלו בסקסטינג וכן שיש קשר בין פיקוח הורי לשימוש בסקסטינג בקרב מתבגרים.

שיטה

נבדקים

המחקר מסוג סקר כלל 547 מתבגרים: 434 בנות (79.3%) ו-113 בנים (20.7%) מכל רחבי הארץ, בטווח הגילים 12-18 (ממוצע=15.57 שנים, ס"ת=1.51). 206 ממשתתפי המחקר (37.7%) היו תלמידי חטיבות ביניים ו-341 תלמידי תיכון (62.3%). 440 למדו בבתי ספר

חילוניים (80.4%) ו-89 בבתי ספר דתיים (16.3%). כל התלמידים דיווחו כי הם בעלי סמארטפון.

הנבדקים גויסו למחקר באמצעות מודעה ברשתות חברתיות באינטרנט, פייסבוק ואינסטגרם, שפורסמה בכרטיסים של דוברי עברית, שבעליהם הוגדרו בני 13-18 והציעה להם למלא שאלון אנונימי מקוון לטובת מחקר אקדמי. אלה מהם שבחרו להיכנס לקישור של המודעה, הגיעו לעמוד המפרט שמדובר בשאלונים לצורך איסוף נתונים למחקר אקדמי ושהם יכולים לפרוש בכל שלב ולא להשלים את מילוי השאלון. הנבדקים בחרו להשתתף במחקר, הם אינם מזוהים והנתונים מוצגים באופן קבוצתי ולא אישי. המתבגרים מילאו שאלונים לדיווח עצמי על הרגלי הסקסטינג שלהם, סגנון ההורות של הוריהם ופיקוח חברתי.

כלים

שאלון כללי ושימוש בסקסטינג

השאלון כלל פרטים כלליים בלבד באשר לגיל הנבדק, כיתת הלימוד, מגדר, שימוש באפליקציות שיחה וכן שאלות הנוגעות ישירות לסקסטינג: שליחת הודעות מיניות טקסטואליות, שליחת הודעות עם תמונת בעירום מלא או מרומז, בקשה של הנבדק לקבל הודעות כאלו מאחר, בקשה מאחר לקבל תמונות בעירום מלא או מרומז מהנבדק וגם נשאלו שאלות באשר לדיווח ושיתוף על קבלה ושליחה של הודעות סקסטינג. השאלון חובר לצורך מחקר זה, אך התבסס על מחקרים אחרים בתחום (למשל Lenhart, 2009).

שאלון סגנון הורות - *Parental authority questionnaire* (Buri, 1991)

השאלון מורכב מ-30 פריטים המסווגים את סגנונות ההורות לשלושה סוגים: מתירני, סמכותני וסמכותי, כאשר לכל סולם 10 פריטים. הפריטים מדורגים בסולם ליקרט בטווח של 1-5, כאשר 1 מייצג "לא מסכים כלל" ו-5 מייצג "מסכים מאוד". סגנון ההורות נמדד לשני ההורים גם יחד.

במחקר הנוכחי רמת העקיבות הפנימית נמצאה $\alpha=.72$ לסגנון המתירני, $\alpha=.86$ לסגנון הסמכותני ו- $\alpha=.87$ לסגנון הסמכותי.

שאלון פיקוח חברתי - *Control Theory* (Hirschi, 1972)

השאלון בוחן את רמת הפיקוח החברתי המופנה כלפי מתבגרים בארבעה ממדים:

1. התקשרות (attachment) – קשר בעל משמעות עם סוכני חיברות: הורים, חברים ומורים.
2. מחויבות (commitment) – המידה שבה הפרט משקיע בפעילות קונבנציונלית ומידת המוטיבציה שלו להצליח.

3. מעורבות (involvement) – הזמן המוקדש לפעילות קונבנציונלית, מעורבות עם הורים ומעורבות עם חברים.
4. אמונה (belief) – הסכמה עם ערכים מוסריים.
- במחקר הנוכחי נעשה שימוש בנוסח מקוצר ונבחן הפיקוח בהיבט ההורי בלבד. רמת העקיבות הפנימית נמצאה $\alpha=.92$.

ממצאים

ממצאי המחקר עולה כי כל המתבגרים משתמשים באפליקציות למסרים מיידיים, כאשר 100% מהם משוחחים באמצעות ווטסאפ ולאחר מכן בסנאפצ'ט (66.5%), בצ'אט של פייסבוק (61.4%), בווייבר (7.1%) ובטנגו (2.4%).

מלוח 1 עולה כי בכל הנוגע למשלוח סקסטינג וקבלתו, 22% מהמתבגרים דיווחו כי שלחו הודעות מיניות ו-18% דיווחו כי שלחו תמונות בעירום מלא או מרומז, כלומר כרבע מהנבדקים ($n=145$, 26.5%) דיווחו על משלוח הודעות סקסטינג עם תמונות או בלעדיהן (עם תמונות: $n=97$, 66.9%, בלי תמונות: $n=48$, 33.1%). כחצי מהמשתתפים שלחו את ההודעות הללו לבן/בת הזוג, אחרים שלחו לתלמידים אחרים מהשכבה, לאחרים שהיו רוצים להיות איתם בקשר ולזרים. 71% לא שיתפו אף אחד באשר למשלוח ההודעות הללו ו-27% שיתפו עם חבר. כ-11% מהמתבגרים הודו שביקשו תמונת עירום (מלא או מרומז) מאחר. רובם ביקשו מבן/בת זוג (45%) ואחרים ביקשו מתלמיד אחר מהשכבה, ממישהו שהיו רוצים שיהיה בן/בת הזוג שלהם או ממישהו שאינם מכירים. כמעט שליש מהמתבגרים (31%) דיווחו כי התבקשו מאחרים לשלוח תמונות עירום שלהם. כחצי מהבקשות הגיעו מזרים (49%) ובקשות אחרות התקבלו מבני זוג, חברים ומכרים. 53% מהם לא סיפרו לאף אחד על המקרה ואלו שבחרו לשתף, דיווחו לחבר (44%), אח או אחות, יועץ בית הספר, מורה, שכן והורה.

לוח 1: שכיחות הסקסטינג (N=547)

שיתוף / דיווח		למי / על ידי מי		תשובה חיובית	
N (%)		N (%)		N (%)	
103 (71.0)	אף אחד	64 (52.9)	בן/בת זוג	121 (22.1)	שליחת סקסטינג
39 (26.9)	חבר	15 (12.4)	חברים לשכבה		
4 (2.7)	אח / אחות	19 (15.7)	מישהו שהייתי רוצה שיהיה בן זוג		
3 (2.1)	יועץ, מורה, הורה, מבוגר	20 (16.5)	זר		
4 (2.8)	אחר	3 (2.5)	אחר		
		48 (49.5)	בן/בת זוג	97 (17.7)	שליחת תמונות עירום מלא או חלקי
		13 (13.4)	חברים לשכבה		
		11 (11.3)	מישהו שהייתי רוצה שיהיה בן זוג		

שיתוף / דיווח		למי / על ידי מי		תשובה חיובית	
N (%)		N (%)		N (%)	
		17 (17.5)	זר		
		5 (5.2)	חבר טוב		
		3 (3.1)	אחר		
			בן/בת זוג		
			חברים לשכבה		
			מישהו שהייתי רוצה שיהיה בן/זוג		
			זר		
			אחר		
		27 (45.0)	בן/בת זוג	60 (11.0)	בקשת תמונת עירום מאחר
		11 (18.4)	חברים לשכבה		
		8 (13.3)	מישהו שהייתי רוצה שיהיה בן זוג		
		12 (20.0)	זר		
		2 (3.3)	אחר		
90 (52.6)	אף אחד	26 (15.2)	בן/בת זוג	171 (31.3)	נתבקש לשלוח תמונת עירום שלו על ידי אחר
76 (44.4)	חבר	39 (22.8)	חברים לשכבה		
8 (4.7)	אח/אחות	17 (10.0)	מישהו שהייתי רוצה שיהיה בן זוג		
10 (5.8)	יועץ, מורה, הורה, מבוגר	84 (49.1)	זר		
12 (7.0)	אחר	5 (2.9)	אחר		

לוח 2: שכיחות הסקסטינג לפי משתנים (N=547)

%	N	קטגוריה	משתנה
26.5	145	תשובה חיובית	שליחת הודעות סקס עם תמונה ובלעדיה
8.8	48	סקסט בלבד	שליחת הודעות סקס מילוליות בלבד או עם תמונה
17.7	97	עם תמונה	
11.0	60	תשובה חיובית	בקשת תמונת עירום מאחר
31.3	171	תשובה חיובית	נתבקש על ידי אחר לשלוח תמונת עירום
29.0 (of n = 145)	42	תשובה חיובית	שיתף שלח הודעות סקס
47.4 (of n = 171)	81	תשובה חיובית	שיתף שנתבקש לשלוח הודעות סקס

סקסטינג לפי מגדר, קבוצת גיל ומסגרת חינוכית

סקסטינג (העברת מסרים מיניים עם תמונות או בלעדיהן) נמצא שכיח יותר בקרב בנים, תלמידי תיכון ותלמידים בבתי ספר ממלכתיים, לעומת בנות, תלמידים בחטיבת הביניים

ותלמידים בבתי ספר ממלכתיים-דתיים (לוח 3). יש לנקוט זהירות בפירוש הממצאים באשר לסוג מסגרת החינוך, שכן רק 16% מן המשויבים במחקר למדו בבתי ספר ממלכתיים-דתיים. ההבדל שנמצא בסקסטינג לפי קבוצת גיל וסוג מסגרת החינוך הוא בעיקר תוצר של הבדל בשליחת תמונות, ולא של הבדל בשליחת טקסט. בדומה, בקשת תמונה מינית מאדם אחר הייתה שכיחה יותר בקרב בנים, תלמידי תיכון ותלמידים בבתי ספר ממלכתיים. לא נמצאו הבדלי מגדר, קבוצת גיל או סוג מסגרת החינוך עבור בקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית, וכן עבור השיתוף בסקסטינג.

לוח 3: התפלגות סקסטינג לפי מגדר, קבוצת גיל וסוג מסגרת החינוך (N=547)

χ^2	חינוך ממלכתי דתי		χ^2	תיכון		χ^2	בנות		בנים	משתנה
	N (%)	N (%)		N (%)	N (%)		N (%)	N (%)		
$\chi^2(1) = 8.16^{**}$	13 (14.6)	129 (29.3)	$\chi^2(1) = 18.66^{***}$	112 (32.8)	33 (16.0)	$\chi^2(1) = 4.69^*$	106 (24.4)	39 (34.5)	העברת מסרים מיניים עם או ללא תמונות	
$\chi^2(2) = 9.81^{**}$	7 (7.9)	40 (9.1)	$\chi^2(2) = 20.86^{***}$	33 (9.7)	15 (7.3)	$\chi^2(2) = 4.69$	35 (8.1)	13 (11.5)	העברת מסרים מיניים עם טקסט בלבד	
$\chi^2(1) = 4.39^*$	4 (4.5)	53 (12.0)	$\chi^2(1) = 7.34^{**}$	47 (13.8)	13 (6.3)	$\chi^2(1) = 21.14^{***}$	34 (7.8)	26 (23.0)	העברת מסרים מיניים עם תמונות	
$\chi^2(1) = 0.54$	25 (28.1)	141 (32.0)	$\chi^2(1) = 3.20$	116 (34.0)	55 (26.7)	$\chi^2(1) = 2.08$	142 (32.7)	29 (25.7)	בקשת תמונה מינית מאדם אחר	
$\chi^2(1) = 0.64$	5 (38.5)	36 (27.9)	$\chi^2(1) = 0.04$	32 (28.6)	10 (30.3)	$\chi^2(1) = 0.90$	33 (31.1)	9 (23.1)	בקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית	
$\chi^2(1) = 1.43$	9 (36.0)	69 (48.9)	$\chi^2(1) = 2.63$	50 (43.1)	31 (56.4)	$\chi^2(1) = 1.25$	70 (49.3)	11 (37.9)	שיתוף בהעברת מסרים מיניים (n = 145)	
									שיתוף בבקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית (n = 171)	

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

סגנון הורות ופיקוח חברתי

חושבו רגרסיות לוגיסטיות לניבוי סקסטינג באמצעות מגדר, קבוצת גיל, סוג מסגרת חינוך, סגנון הורות ופיקוח חברתי (לוח 4). משתני הסקסטינג הוגדרו באופן דיכוטומי (1 – קיים, 0 – לא קיים), והמנבאים הדיכוטומיים היו מגדר (1 – בנים, 0 – בנות), קבוצת גיל (1 – תיכון, 0 – חטיבת ביניים), סוג מסגרת חינוך (1 – ממלכתי, 0 – ממלכתי דתי).

לוח 4: רגרסיות לוגיסטיות לניבוי סקסטינג על ידי מגדר, קבוצת גיל,

סוג מסגרת חינוך, סגנון הורות ופיקוח חברתי (N = 547)

	בקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית		בקשת תמונה מינית מאדם אחר		העברת מסרים מיניים עם או ללא תמונות	
	OR (CI 95%)	B (SE)	OR (CI 95%)	B (SE)	OR (CI 95%)	B (SE)
מגדר	0.70 (0.42-1.15)	-0.36 (0.25)	3.21 (1.76-5.85)	1.17*** (0.31)	1.56 (0.97-2.52)	0.45 (0.24)
קבוצת גיל	1.38 (0.92-2.06)	0.32 (0.20)	2.33 (1.17-4.67)	0.85* (0.35)	2.51 (1.59-3.95)	0.92*** (0.23)
סוג מסגרת חינוך	1.39 (0.82-2.35)	0.33 (0.27)	2.55 (0.87-7.46)	0.94 (0.55)	2.71 (1.42-5.16)	1.00** (0.33)
הורות-סמכותי	1.17 (0.85-1.60)	0.15 (0.16)	0.79 (0.49-1.28)	-0.23 (0.24)	1.12 (0.80-1.58)	0.12 (0.17)
הורות-מתייני	0.93 (0.66-1.33)	-0.07 (0.18)	1.81 (1.05-3.13)	0.59* (0.28)	0.92 (0.63-1.34)	-0.08 (0.19)
הורות-סמכותני	1.08	0.08	0.90	-0.10	0.91	-0.09

בקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית		בקשת תמונה מינית מאדם אחר		העברת מסרים מיניים עם או ללא תמונות	
OR (CI 95%)	B (SE)	OR (CI 95%)	B (SE)	OR (CI 95%)	B (SE)
(0.84-1.39)	(0.13)	(0.61-1.33)	(0.20)	(0.69-1.20)	(0.14)
0.58 (0.39-0.87)	-0.54** (0.20)	0.60 (0.33-1.10)	-0.51 (0.31)	0.59 (0.38-0.90)	-0.53* (0.22)
24.53**		40.51***		40.56***	
					פיקוח חברתי
					$\chi^2 (9)$

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

העברת מסרים מיניים עם תמונות או בלעדיהן נובאה באופן חיובי ומובהק על ידי קבוצת גיל וסוג מסגרת החינוך, ובאופן שלילי ומובהק על ידי פיקוח חברתי. נמצא כי ככל שמידת הפיקוח החברתי נתפסה כמעטה יותר, כך רב יותר הסיכון להעברת מסרים מיניים עם תמונות או בלעדיהן, מעבר למשתני הרקע. כזכור, העברת מסרים מיניים עם תמונות או בלעדיהן הוגדר גם כמשתנה בעל שלוש רמות: ללא סקסטינג, סקסטינג עם טקסט בלבד, סקסטינג עם תמונות. משתנה זה נבחן באמצעות רגרסיה לוגיסטית מולטינומיאלית (Multinomial Logistic Regression). בבחינה זו נמצאו מובהקים קבוצת הגיל $\chi^2 (2) = 19.18, p < .001$, סוג מסגרת החינוך $\chi^2 (2) = 13.30, p < .001$, וכן פיקוח חברתי $\chi^2 (2) = 6.60, p = .037$. כאשר בכולם ההבדל נעוץ בין ללא סקסטינג ובין סקסטינג עם תמונות. לא נמצאו הבדלים בין ללא סקסטינג ובין סקסטינג עם טקסט בלבד, או בין סקסטינג עם טקסט בלבד ובין סקסטינג עם תמונות. כלומר ההבדל המרכזי, בהתאם לממצאים שתוארו בלוח 3, נמצא בין מסרים ללא סקסטינג ובין מסרים עם תמונות. מעבר למשתני הרקע, פיקוח חברתי מועט נמצא קשור עם מידת סיכון מוגברת לסקסטינג עם תמונות. בקשת תמונה מינית מאדם אחר נובאה באופן חיובי ומובהק על ידי מגדר וקבוצת גיל, כמוצג בלוח 3, וכן על ידי הורות מתירנית, כך שתפיסה של הורות מתירנית נמצאה קשורה עם סיכון מוגבר לבקשת תמונה מינית מאדם אחר.

בקשה של אדם אחר לקבל מהצעיר תמונה מינית נובאה באופן שלילי ומובהק על ידי פיקוח חברתי. ככל שנתפסה מידת הפיקוח החברתי כמעטה יותר, כך רב יותר הסיכון להתבקש על ידי אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית, מעבר למשתני הרקע. שני המודלים עבור שיתוף בסקסטינג נמצאו לא מובהקים. שיתוף בהעברת מסרים מיניים $(\chi^2 (9) = 5.95, p = .745, n = 145)$, ושיתוף בבקשה של אדם אחר לשלוח לו תמונה מינית $(\chi^2 (9) = 8.63, p = .472, n = 171)$.

דיון ומסקנות

המחקר הנוכחי בחן את תופעת הסקסטינג בקרב מתבגרים בישראל, מתוך התייחסות למגדר, לסגנון ההורות ולפיקוח ההורי כפי שחוה הצעיר. מממצאי המחקר עולה כי התופעה רווחת בקבוצת הגיל שנבדקה והיא באה לידי ביטוי אצל בנים ובנות במגזר החילוני, כמו גם במגזר הדתי, כאשר 26.5% מהנבדקים דיווחו כי שלחו הודעות מיניות או הודעות המכילות תמונות עירום מלא או מרומז. הדבר מקבל חיזוק גם במחקרים אחרים מהשנים האחרונות שמצאו כי שכיחות התופעה מגיעה לעד

32%, כאשר בקרב הבוגרים יותר התופעה רווחת יותר מבקרב הצעירים (Cooper et al., 2016; Dake et al., 2012; Mitchell et al., 2012; Rice et al., 2012).

בכל הנוגע למגדר, במחקר הנוכחי נמצא כי סקסטינג שכיח בקרב בנים יותר מבנות. ממצא זה שונה ממחקרים אחרים שבהם לא נמצא הבדל מגדרי בשליחת הודעות סקסטינג (Dake et al., 2012) או שממצאיהם מעידים על מעורבות גדולה יותר בסקסטינג בקרב בנות (Lenhart, 2009). ייתכן שהסיבה לכך היא שבנות מעידות כי הן חוששות יותר לשמן הטוב אם תיתפסנה לאחר סקסטינג (Spencer, Olson, Schragger, Tanaka, & Belzer, 2015), ואולי בשל כך הן נוטות לשלוח פחות תמונות עירום שלהן לעומת בנים (Jonsson et al., 2014). ייתכן שהדבר גם נובע מכך שסרטוני ההסברה על סקסטינג המיועדים לצעירים, בדרך כלל מציגים מתבגרות ששלחו תמונות חושפניות שלהן שהופצו ולמעשה אינם מציגים בנים, ובכך לא מאפשרים להם הזדהות.¹

מחקרים שמאירים על ממצאים אלו בדקו את ההבדלים בין בנים לבנות באשר להבנת הסקסטינג והשימוש בו כחלק מתקשורת לגיטימית (Davidson, 2015). נמצא כי בנות תופסות את הסקסטינג כתופעה רווחת בקרב בני נוער, אך הן חוות אותו כנבזי או כתקין – תלוי הקשר ושימוש. המוטיבציה לשימוש בסקסטינג נחווה על ידן בשלוש דרכים: 1. כחלק ממערכת יחסים רומנטית; 2. לצורך סקס; 3. לחיזוק קשרים חברתיים. הבנות רואות בסקסטינג גם אמירה של כוח ופופולריות. כמו הבנות, גם הבנים רואים בסקסטינג מאפיין במערכת יחסים אינטימית, כך שמבחינתם השימוש בסקסטינג הוא חלק מתקשורת שיש בה הבעת חיבה. נראה כי על פי התפיסה שלהם, השימוש בסקסטינג הוא לצורך סקס, קשרים חברתיים, קשרים רומנטיים ובהשפעת המדיה. שני המינים דיווחו שבנים קיבלו ניקוד על גבריות בין ששלחו תמונות עירום של עצמם ובין שהפיצו את תמונות חברותיהן. מנגד, הן הבנים והן הבנות תפסו את הבנות ששלחו תמונות עירום של עצמן כזולות וחסרות הערכה עצמית (Ringrose, Harvey, Gill, & Livingstone, 2013). ניכר אם כן, כי לממצאים אלו חשיבות בתפיסת העצמי על ידי המתבגרים ובהתנהגות החברתית שהם מסגלים לעצמם בהתאם לנורמות החברתיות הנהוגות.

נוסף לשליחת הודעות בעלות גוון מיני, צעירים רבים נחשפים לסקסטינג ללא רצונם. במחקר שנערך בקרב 480 צעירים עולה כי חמישית מהם העידו כי היו מעורבים בסקסטינג ללא רצונם (Drouin, Ross, & Tobin, 2015), ואילו במחקר הנוכחי קרוב לשליש מהנבדקים דיווחו כי אחרים ביקשו מהם לשלוח תמונות עירום שלהם וכחצי מהבקשות הגיעו מזרים. לממצא זה חשיבות רבה כיוון שנמצא קשר בין שהייה ממושכת באינטרנט להטרדות מיניות, ניצול מיני ופניות לבקשות לא הולמות במרחב המקוון (Jonsson, 2010; Priebe, Bladh, & Svedin, 2014; Baumgartner, Valkenburg, & Peter, 2010). קשר בין אינטראקציה מינית במרחב המקוון לקורבנות ברשת (Kerstens & Stol, 2014). נושא הפגיעות והקורבנות חשוב כיוון שבמחקר הנוכחי נמצא כי למעלה ממחצית מהנבדקים לא דיווחו לאף אחד על הפנייה אליהם ורק מעטים מהם בחרו לספר למבוגר.

1. ראו דוגמה לסרטון הסברה מהעולם. אוזר מתוך <https://www.youtube.com/watch?v=LnGLbyIUdZA>

ואכן, נראה כי הורים אינם מודעים להיקף החשיפה של ילדיהם ולחומרתה. במחקר רחב היקף באירופה נמצא כי רק 21% מההורים שילדיהם נחשפו לסקסטינג היו מודעים לכך, 52% מההורים חשבו שילדיהם כלל לא נחשפו לסקסטינג ו-27% ענו שאינם יודעים (Livingstone, Haddon, & Gorzig, 2012). ניכר כי אחוזי הדיווח להורים על סקסטינג הם נמוכים ומאפיינים את תקופת ההתבגרות, שבה מתרחק המתבגר מהוריו ומתקרר לקבוצת השווים (Steinberg, 2008); הם מאפיינים גם את אחוזי הפנייה הנמוכים של קורבנות ברשת (Heirman & Walrave, 2008). נראה כי הצעירים חשים שהם נמצאים במרחב הווירטואלי בלי הדרכה מספקת ובלי הכוונה הורית (D'Antona, Kevorkian, & Russom, 2010). נתון זה בעייתי כיוון שיש חשיבות רבה לתקשורת של הורים ולתמיכתם בילדיהם המתבגרים והיא נמצאה גורם ממתן מהשפעות שליליות של השימוש ברשת האינטרנט (Boniel-Nissim et al., 2015). שיח בנושא סקסטינג עלול להיות מביך עבור הורים רבים ולכן ייתכן שהכשרה מתאימה של יועצים בבתי הספר תאפשר לצעיר לשתף את היועץ החינוכי, שהוא דמות מבוגרת בעלת משמעות מחוץ לתא המשפחתי, בתקופה מורכבת ביחסים בין הורים לילדיהם המתבגרים (Liddle, 2013). שיח מכיל ולא שיפוטי שיוזמן את הצעירים לשתף בחוויותיהם ובהתנסויותיהם, יאפשר להם מרחב בטוח ללמידה חינוכית.

המחקר הנוכחי נוגע לשכיחות התופעה ולתיאורה מנקודת מבטם של המתבגרים בישראל. עם זה קשה להתעלם מממצאיו באשר לפיקוח הורי, המעידים על כך שהעדר פיקוח קשור למידת סיכון מוגברת לשליחת תמונות עירום. נוסף על כך, תפיסת ההורות כמתירנית נמצאה בהלימה עם בקשות לקבל מאחר תמונות בעירום מלא או מרומז. נראה כי לשני ממצאים אלו יש אישוש במחקרים אחרים, כך למשל נמצא קשר בין סקסטינג להעדר פיקוח הורי (Temple et al., 2014), וכן שיש ביכולתה של הגבלה הורית על מספר ההודעות שנשלחות ביום לצמצם במידה ניכרת את הסיכוי שילדיהם המתבגרים ישלחו הודעות המכילות תמונות בעירום מלא או מרומז (Lenhart, 2009). עם זה נראה כי למרות הגבלות הוריות שונות, רבע מהמתבגרים מוצאים את הדרך לעקוף הגבלות אלו (Cox Communications, 2009), כך שכדי להיות משמעותיים ומחנכים, על ההורים להעדיף אסטרטגיה של שיח מקבל, מכיל ומסביר על פני הגבלות ומעקב (Shin & Li, 2017). נוכחות הורית כזו תעניק לצעיר את היכולת ללמוד להתנהג באחריות במרחב המקוון וכן תאפשר לו לפנות לעזרה בעת הצורך.

המחקר הנוכחי מתמקד בפרספקטיבות המתבגרים, בנים ובנות, דרך עדשת הסקסטינג. חשיבותו היא בחשיפת התופעה של סקסטינג כביטוי של ההתפתחות המינית של המתבגר במרחב המקוון, מרחב שנתפס כפרטי ומשולל נוכחות הורית. מתוצאותיו נראה כי סקסטינג רווח בקרב מתבגרים, אך אינו תמיד מוכר או מפוקח במסגרת הביתית ובמסגרת החינוכית ומכאן הדגשת נחיצותה של מעורבות הורית פעילה ותקשורת ישירה בתיוכם של היועצים החינוכיים. זאת ועוד, התייחסות לתופעה כאל ביטוי של שלב התפתחותי נורמטיבי ולא עיסוק בפורנוגרפיה, עשויה לסייע לחנך בני נוער לחשיבה על תקשורת מותאמת, על וויסות פעולתם, על הנאות וריגושים, לצד סכנות אפשריות

שבתקשורת במרחב המקוון, מרחב נטול פרטיות. על היועצים החינוכיים הלוקחים חלק בחינוך למיניות במסגרת התכנית הבית-ספרית, להבין כי מרחב הלמידה של המתבגרים כולל מדיות ואינטראקציות מגוונות שבהן מעורבים חבריהם, הוריהם, מחנכיהם וכן מעגלים מרוחקים יותר ומוכרים פחות ולעיתים אף זרים לחלוטין. כל אלה הם רכיבים בלמידה שלהם על אודות מיניות ומערכות יחסים (Davidson, 2015) ויש לכוון לכל המרחבים שבהם מתרחשת הלמידה. זאת ועוד, על המתבגר ללמוד להכיר בצרכיו של מקבל הודעת הסקסטינג ולבדוק האם הוא מעוניין בקבלתה, שכן קבלה של תמונת עירום של אחר, אינה בהכרח מתקבלת באופן החיובי שהתכוון אליו שולח ההודעה.

הבנת התופעה והמניעים לה יאפשרו לבסס תכניות חינוכיות ייעוציות ותכניות התערבות מותאמות גיל, שיביאו לידי ביטוי התנסויות מקוונות אלו כחלק נורמטיבי מהתפתחות המיניות בקרב מתבגרים, מתוך שמירה על פרטיותם וכבודם – שלהם ושל זולתם.

מגבלות המחקר והצעות למחקרי המשך

המחקר הנוכחי התבסס על דגימה של מתבגרים משתי רשתות חברתיות: פייסבוק ואינסטגרם. כאמור, המשתתפים נענו למודעה בפייסבוק שפורסמה בחשבונם של צעירים בני 13-18 שהציעה להם להשתתף במחקר. עם זה כיוון שהמשתתפים נשארו אנונימיים ולא נפגשו עם החוקרות, קיים סיכוי שכמה מהמשתתפים אינם בגיל המתאים, אך סביר להניח שגם אם היו משתתפים כאלו, הם בודדים וזניחים והם אינם משנים את תוצאות המחקר המובהקות.

תוצאות המחקר הנוכחי מחזקות את הצורך לבדוק במחקרי המשך כיצד המבוגרים המשמעותיים (הורים, מחנכים, יועצים וכדומה) של המתבגר תופסים את תופעת הסקסטינג, מכירים בקיומה ומתמודדים עמה. נוסף על כך, חשוב לנסות ולבחון את הסיבות לשימוש בסקסטינג בקרב מתבגרים גם מבחינה איכותנית, כך שתתאפשר הצגה ברורה של המניעים של מתבגרים לבקש מאחרים תמונות עירום או הסיבות שבגינן הם שולחים את תמונותיהם לזרים.

לסיכום, המחקר הנוכחי מרחיב את הבנתה של תופעה שכיחה, אך לא מדוברת דיה: סקסטינג. פיתוחה של תכנית חינוכית שתלווה את התלמידים מגיל צעיר לאורך כל שנת הלימודים, תביא לידי מודעות גבוהה יותר של הצעירים להשלכותיה של התופעה, הן בשליחת סקסטינג והן בקבלתו ממוכרים או מזרים ותאפשר להם למצוא כתובת לפנייה לעזרה בעת הצורך. זאת ועוד, ניכר כי ישנו צורך גם בהכשרת הצוות החינוכי כדי לאפשר לו התמודדות מיטבית עם התופעה על כל היבטיה.

מקורות

איגוד האינטרנט הישראלי (2015). **איגוד האינטרנט הישראלי – סקר קיץ: סקר בקרב**

הורים לבני נוער. אוחרז מתוך <http://data.isoc.org.il/data/580>

בוניאל-נסיים, מ' ודולב-כהן, מ' (2013). פנים אל פנים (face-to-face) עם "ילדי הפייסבוק" (Facebook): כיצד ילדים תופסים את השימוש ברשת החברתית פייסבוק.

מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, 38, 79-93.

סולברג, ש' (2007). **פסיכולוגיה של הילד והמתבגר: מבוא לפסיכולוגיה ההתפתחותית** (מהדורה שנייה). ירושלים: מאגנס.

עומר, ח' (2000). **שיקום הסמכות ההורית** (ד' גרין, מתרגם ועורך). תל-אביב: מודן.

Ahern, N. R., Kempainen, J., & Thacker, P. (2016). Awareness and knowledge of child and adolescent risky behaviors: A parent's perspective. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 29*(1), 6-14.

Anderson, J. Q., & Rainie, L. (2010). The future of social relations. *Pew Research Center's Internet & American Life Project, 2*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2010/07/02/the-future-of-social-relations/>

Anderson, M. (2015). Technology device ownership: 2015. *Pew Research Center*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2015/10/29/technology-device-ownership-2015/>

Arcabascio, C. (2010). Sexting and teenagers: Omg r u going 2 jail???. *Richmond Journal of Law and Technology, 16*(3), 1-43. Retrieved from <http://scholarship.richmond.edu/jolt/vol16/iss3/4>

Baumgartner, S. E., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2010). Unwanted online sexual solicitation and risky sexual online behavior across the lifespan. *Journal of Applied Developmental Psychology, 31*(6), 439-447.

Baumrind, D. (1977). What research is teaching us about the differences between authoritative and authoritarian child-rearing styles. In D. E. Hamachek (Ed.), *Human dynamics in psychology and education* (3rd ed.). Boston: Allyn & Bacon.

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence, 11*(1), 56-95.

Boniell-Nissim, M., Tabak, I., Mazur, J., Borraccino, A., Brooks, F., Gommans, R., . . . Finne, E. (2015). Supportive communication with parents moderates the negative effects of electronic media use on life satisfaction during adolescence. *International Journal of Public Health, 60*(2), 189-198.

Boyd, D. (2008). Why youth (heart) social network sites: The role of networked publics in teenage social life. In D. Buckingham (Ed.), *Youth, identity, and digital media* (pp. 119-142). Cambridge, MA: The MIT Press.

- Buri, J. R. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of personality assessment*, 57(1), 110-119.
- Campbell, S. W., & Park, Y. J. (2014). Predictors of mobile sexting among teens: Toward a new explanatory frame work. *Mobile Media & Communication*, 2(1), 20-39.
- Chiong, C., & Shuler, C. (2010). *Learning: Is there an app for that? Investigations of young children's usage and learning with mobile devices and apps*. New York: The Joan Ganz Cooney Center.
- Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior*, 55, 706-716.
- Cox Communications. (2009). *Teen online & wireless safety survey: Cyberbullying, sexting, and parental controls*. Retrieved from <http://www.scribd.com/doc/20023365/2009-Cox-Teen-Online-Wireless-Safety-Survey-Cyberbullying-Sexting-and-Parental-Controls>
- Curnutt, H. (2012). Flashing your phone: Sexting and the remediation of teen sexuality. *Communication Quarterly*, 60(3), 353-369.
- Dake, J. A., Price, J. H., Maziarz, L., & Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behavior in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 1-15.
- Daneback, K., Traeen, B., & Månsson, S. A. (2009). Use of pornography in a random sample of Norwegian heterosexual couples. *Archives of Sexual Behavior*, 38(5), 746-753.
- D'Antona, R., Kevorkian, M., & Russom, A. (2010). Sexting, texting, cyberbullying and keeping youth safe online. *Journal of Social Sciences*, 6(4), 523-528.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Davidson, J. (2015). *Sexting: Gender and teens*. Rotterdam: SensePublishers.
- Dir, A. L., Coskunpinar, A., Steiner, J. L., & Cyders, M. A. (2013). Understanding differences in sexting behaviors across gender, relationship status, and sexual identity, and the role of expectancies in sexting. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(8), 568-574.

- Drouin, M., Ross, J., & Tobin, E. (2015). Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression? *Computers in human behavior*, *50*, 197-204.
- Drouin, M., Vogel, K. N., Surbey, A., & Stills, J. R. (2013). Let's talk about sexting, baby: Computer-mediated sexual behaviours among young adults. *Computers in Human Behavior*, *29*(5), A25-A30.
- Duggan, M., Ellison, N. B., Lampe, C., Lenhart, A., & Madden, M. (2015). Social Media Update 2014. *Pew Research Center*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2015/01/09/social-media-update-2014/>
- Englander, E. (2012). Low risk associated with most teenage sexting: A study of 617 18-year-olds. Bridgewater, MA: Massachusetts Aggression Reduction Center, Bridgewater State University.
- Erickson, L. B., Wisniewski, P., Xu, H., Carroll, J. M., Rosson, M. B., & Perkins, D. F. (2016). The Boundaries between: Parental involvement in a teen's online world. *Journal of the Association for Information science and Technology*, *67*(6), 1384-1403.
- Gordon-Messer, D., Bauermeister, J. A., Grodzinki, A., & Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health*, *52*(3), 301-306.
- Guyer, A. E., Jarcho, J. M., Pérez-Edgar, K., Degnan, K. A., Pine, D. S., Fox, N. A., & Nelson, E. E. (2015). Temperament and parenting styles in early childhood differentially influence neural response to peer evaluation in adolescence. *Journal of abnormal child psychology*, *43*(5), 863-874.
- Heirman, W., & Walrave, M. (2008). Assessing concerns and issues about the mediation of technology in cyberbullying. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, *2*(2). Retrieved from <https://cyberpsychology.eu/article/view/4214/3256>
- Henderson, L., & Morgan, E. (2011). Sexting and sexual relationships among teens and young adults. *McNair Scholars Research Journal*, *7*(1), 31-39. Retrieved from http://scholarworks.boisestate.edu/mcnair_journal/vol7/iss1/9
- Hirschi, T. (1972). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California.
- Jacobson, K. C., & Crockett, L. J. (2000). Parental monitoring and adolescent adjustment: An ecological perspective. *Journal of Research on Adolescence*, *10*(1), 65-97.

- Jia, H., Wisniewski, P. J., Xu, H., Rosson, M. B., & Carroll, J. M. (2015). Risk-taking as a learning process for shaping teen's online information privacy behaviors. In *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing* (pp. 583-599). New York: ACM.
- Jonsson, L. S., Priebe, G., Bladh, M., & Svedin, C. G. (2014). Voluntary sexual exposure online among Swedish youth-social background, Internet behavior and psychosocial health. *Computers in human behavior*, 30, 181-190.
- Kerstens, J., & Stol, W. (2014). Receiving online sexual requests and producing online sexual images: The multifaceted and dialogic nature of adolescents' online sexual interactions. *Cyberpsychology*, 8(1). Retrieved from <https://cyberpsychology.eu/article/view/4299/3347>
- Korelitz, K. E., & Garber, J. (2016). Congruence of parents' and children's perceptions of parenting: A meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(10), 1973-1995.
- Lenhart, A. (2009). Teens and Sexting: How and why minor teens are sending sexually -suggestive nude or nearly nude images via text messaging. *Pew Internet & American Life Project*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2009/12/15/teens-and-sexting/>
- Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S., & Purcell, K. (2010). Teens and mobile phones: Text messaging explodes as teens embrace it as the centerpiece of their communication strategies with friends. *Pew Internet & American Life Project*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2010/10/06/teens-mobile-phones-texting-rises-sharply-as-mobile-phones-become-the-communication-hub-for-american-teens/>
- Liau, A. K., Khoo, A., & Ang, P. H. (2008). Parental awareness and monitoring of adolescent Internet use. *Current Psychology*, 27(4), 217-233.
- Liddle, H. A. (2013). Engaging adolescents in family therapy: Some early phase skills. In T. S. Nelson & T. S. Trepper (Eds.), *101 Interventions in Family Therapy* (pp. 389-398). New York: Routledge.
- Livingstone, S., Haddon, L., & Gorzig, A. (Eds.). (2012). *Children, risk and safety on the Internet: Research and policy challenges in comparative perspective*. Bristol: Policy Press.

- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Series Ed.) & E. M. Hetherington (Vol. Ed.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed., pp. 1-101). New York: Wiley.
- McKinney, C., Donnelly, R., & Renk, K. (2008). Perceived parenting, positive and negative perceptions of parents, and late adolescent emotional adjustment. *Child and Adolescent Mental Health, 13*(2), 66-73.
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Jones, L. M., & Wolak, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics, 129*(1), 13-20.
- Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L., & Chirumbolo, A. (2016). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema, 28*(2), 137-142.
- Padilla-Walker, L. M., Christensen, K. J., & Day, R. D. (2011). Proactive parenting practices during early adolescence: A cluster approach. *Journal of adolescence, 34*(2), 203-214.
- Querido, J. G., Warner, T. D., & Eyberg, S. M. (2002). Parenting styles and child behavior in African American families of preschool children. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 31*(2), 272-277.
- Rea, J. G., & Rossman, B. R. (2005). Children exposed to interparental violence: Does parenting contribute to functioning over time? *Journal of emotional abuse, 5*(1), 1-28.
- Reitman, D., Rhode, P. C., Hupp, S. D., & Altobello, C. (2002). Development and validation of the parental authority questionnaire-revised. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 24*(2), 119-127.
- Reyns, B. W., Henson, B., & Fisher, B. S. (2014). Digital deviance: Low self-control and opportunity as explanations of sexting among college students. *Sociological Spectrum, 34*(3), 273-292.
- Rice, E., Rhoades, H., Winetrobe, H., Sanchez, M., Montoya, J., Plant, A., & Kordic, T. (2012). Sexually explicit cell phone messaging associated with sexual risk among adolescents. *Pediatrics, 130*(4), 667-673.
- Ringrose, J., Harvey, L., Gill, R., & Livingstone, S. (2013). Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist Theory, 14*(3), 305-323.

- Robinson, C. C., Mandleco, B., Olsen, S. F., & Hart, C. H. (1995). Authoritative, authoritarian, and permissive parenting practices: Development of a new measure. *Psychological Reports, 77*(3), 819-830.
- Rossman, B. R., & Rea, J. G. (2005). The relation of parenting styles and inconsistencies to adaptive functioning for children in conflictual and violent families. *Journal of Family Violence, 20*(5), 261-277.
- Scott-Little, M. C., & Holloway, S. D. (1994). Caregivers' attributions about children's misbehavior in child-care centers. *Journal of Applied Developmental Psychology, 15*(2), 241-253.
- Shin, W., & Li, B. (2017). Parental mediation of children's digital technology use in Singapore. *Journal of Children and Media, 11*(1), 1-19.
- Sorbring, E. (2014). Parents' concerns about their teenage children's internet use. *Journal of Family Issues, 35*(1), 75-96.
- Spencer, J., Olson, J., Schragger, S., Tanaka, D., & Belzer, M. (2015). 40. Sexting and adolescents: A descriptive study of sexting and youth in an urban population. *Journal of Adolescent Health, 56*(2), S22.
- Steinberg, L. (2008). *Adolescence* (8th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior, 7*(3), 321-326.
- Temple, J. R., Le, V. D., van den Berg, P., Ling, Y., Paul, J. A., & Temple, B. W. (2014). Brief report: Teen sexting and psychosocial health. *Journal of Adolescence, 37*(1), 33-36.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2009). Social consequences of the internet for adolescents a decade of research. *Current Directions in Psychological Science, 18*(1), 1-5.